

ΑΜΦΙΒΙΟΝ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΒΙΟΤΟΠΩΝ - ΥΓΡΟΤΟΠΩΝ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ • ΤΕΥΧΟΣ 32 • ΔΡΧ. 400 με την υποστήριξη του ΥΠΕΧΩΔΕ
ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 2000

**Τουρισμός και
αιεφορική διαχείριση**

**Οι προσπάθειες για την απογραφή
των ελληνικών υδροτόπων**

**Κοινοτική πρωτοβουλία
για την αγροτική ανάπτυξη (Leader+)**

**Τρίτη Συνάντηση
της Μεσογειακής Επιτροπής Υδροτόπων**

**Περιβαλλοντική Εκπαίδευση
για Βιώσιμες Πόλεις**

**Παγκόσμια Ημέρα
Περιβάλλοντος**

**Χρήση δορυφορικών εικόνων
και υδρολογικών ομοιωμάτων
για την παρακολούθηση
της υδρολογίας των υδροτόπων**

Σε αυτό το τεύχος

Ποικίλες εκδηλώσεις οργανώθηκαν σε διάφορες πόλεις της Ελλάδας για τον Εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Περιβάλλοντος (σελ. 3). Το Τμήμα Γεωπονίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης τίμησε την κ. Νίκη Γουλανδρή για το έργο της (σελ. 3).

Η γνώση του υδρολογικού ισοζυγίου ενός υγροτόπου μας επιτρέπει να εκτιμούμε αλλά και να προβλέπουμε τις υδροπεριόδους που κυριαρχούν στον υγρότοπο, δηλαδή το βάθος του νερού στα διάφορα σημεία του και τη διάρκεια κατάκλυσης. Η ανάγκη ρύθμισης και εφαρμογής υδρολογικών ομοιομάτων για υγροτόπους οδήγησαν πέντε ερευνητικά ιδρύματα από τέσσερις ευρωπαϊκές χώρες στην υλοποίηση του ερευνητικού έργου SHYLOC (σελ. 4).

Η απογραφή των υγροτόπων θεωρείται ένα από τα πρώτα βήματα προς τη διατήρηση και αειφορική διαχείρισή τους. Το ΕΚΒΥ είχε επισημάνει ότι μακροπρόθεσμος σκοπός της απογραφής των ελληνικών υγροτόπων θα πρέπει να είναι η δημιουργία μιας εθνικής βάσης δεδομένων που θα περιλαμβάνει πληροφορίες τόσο για όλους του υγροτόπους όσο και για τις λεκάνες απορροής τους. Σχετική μέθοδος και ηλεκτρονική βάση δεδομένων αναπτύχθηκε, υπό την αιγίδα του MedWet, για την απογραφή των Μεσογειακών υγροτόπων (σελ. 6).

Σε πολλά σχέδια αειφορικής διαχείρισης μιας περιοχής αναφέρεται η δυνατότητα που δημιουργείται μέσω της διατήρησης της φύσης για την τουριστική ανάπτυξη. Σε ελάχιστες όμως περιπτώσεις έχουν καταρτισθεί ειδικές μελέτες που να τεκμηριώνουν ότι η διατήρηση της φύσης σε μια περιοχή είναι συμβατή με την τουριστική της αξιοποίηση (σελ. 8).

Στις 14 Απριλίου 2000, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καθόρισε με ανακοίνωσή της προς τα κράτη μέλη, τις γενικές κατευθύνσεις της πρωτοβουλίας Leader+ για την αγροτική ανάπτυξη (σελ. 10).

Η τρίτη συνάντηση εργασίας της Μεσογειακής Επιτροπής Υγροτόπων (MedWet/Com3), πραγματοποιήθηκε στο νησί Τζέρμπα της Τυνησίας. Ειδική έμφαση δόθηκε στην πολιτιστική αξία των υγροτόπων και στο πώς η ανάδειξη της αξίας αυτής μπορεί να συμβάλλει στη διατήρηση των άλλων αξιών (σελ. 12).

Ο Σύλλογος για την Προστασία της Θαλάσσιας Χελώνας «Αρχέλων» διεξάγει έργα μελέτης και προστασίας στις σημαντικότερες περιοχές ωοτοκίας της *Caretta caretta* στην Ελλάδα. Καθώς η επιτυχία των προσπαθειών του συλλόγου εξαρτάται άμεσα από εθελοντές, ο σύλλογος κάνει έκκληση για συμμετοχή (σελ. 14).

Ολοκληρώθηκαν οι εργασίες κοινοτικού προγράμματος για ελληνοβουλγαρική συνεργασία σε θέματα περιβάλλοντος (σελ. 15).

Το εκπαιδευτικό πακέτο για τις «Βιώσιμες Πόλεις» που κυκλοφόρησε από την Ελληνική Εταιρεία αποτελεί συμβολή στην προσπάθεια της Αγωγής για την άρση των αντιθέσεων που αντιμετωπίζει καθημερινά ο σύγχρονος άνθρωπος (σελ. 16).

Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος

Σειρά εκδηλώσεων οργανώθηκε από το ΥΠΕΧΩΔΕ σε συνεργασία με άλλους φορείς, στο πλαίσιο του εορτασμού της Παγκόσμιας Ημέρας Περιβάλλοντος την 5η Ιουνίου 2000. Μαθητές δεκαπέντε σχολείων παρουσίασαν προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, στις 3 Ιουνίου στην Κηφισιά (Βίλλα Καζούλη). Τα σχολεία συμμετείχαν στα Διεθνή Προγράμματα «Οικολογικά Σχολεία», «Νέοι Δημοσιογράφοι για το Περιβάλλον», «Φύση χωρίς Σκουπίδια» και «Globe-Αλέξανδρος». Παράλληλα στον ίδιο χώρο λειτούργησαν οι εκθέσεις «Ελληνική Βιοποικιλότητα», «Βίλλα Καζούλη, από τις αρχές του αιώνα μέχρι σήμερα» και «Αττική SOS».

Στην Τεχνούπολη, στο Γκάζι οργανώθηκε έκθεση (στις 2-5 Ιουνίου) με θέμα «Οικολογική δόμηση. Νέες τεχνολογίες, συστήματα και υλικά φιλικά στο περιβάλλον για την κατασκευή και λειτουργία των κατοικιών και άλλων κτηρίων» ενώ στις 3 Ιουνίου πραγματοποιήθηκε ημερίδα με το σχετικό θέμα και οι εκδηλώσεις στο Γκάζι ολοκληρώθηκαν στις 5 Ιουνίου το βράδυ με συναυλία του Δ. Σαββόπουλου.

Τα Κέντρα Πληροφόρησης που λειτουργούν στους υγροτόπους διεθνούς σημασίας παρείχαν οργανωμένες περιηγήσεις στις 3-5 Ιουνίου. Επιπλέον των περιηγήσεων στις προστατευόμενες περιοχές, διανεμήθηκε πληροφοριακό υλικό, έγιναν ομιλίες και παρουσιάσεις για τη σημασία της βιοποικιλότητας γενικά αλλά και τοπικά.

Διεθνής Συνάντηση Εργασίας για την «Πρόσβαση του κοινού στην περιβαλλοντική πληροφόρηση» συνδιοργανώθηκε από το ΥΠΕΧΩΔΕ και τον ΟΟΣΑ στο ξενοδοχείο Κάραβελ, στην Αθήνα 5-7 Ιουνίου. Στη συνάντηση συμμετείχαν πολλοί εμπειρογνώμονες από τα κράτη μέλη του ΟΟΣΑ, στελέχη της δημόσιας διοίκησης, εκπρόσωποι του ιδιωτικού τομέα και περιβαλλοντικών οργανώσεων.

Στη Θεσσαλονίκη, ο ΟΤΑ Μείζονος διοργάνωσε σειρά εκδηλώσεων για τον εορτασμό της Παγκόσμιας Ημέρας Περιβάλλοντος, έκθεση περιβαλλοντικού υλικού στην Πλατεία Αριστοτέλους, συναυλίες κ.λπ.

Σοφία Ξεντίδου

Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ

Επίτιμη Διδάκτορας του Τμήματος Γεωπονίας του ΑΠΘ η κ. Νίκη Γουλανδρή

Την κ. Νίκη Γουλανδρή, πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου του Μουσείου Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας και του ΕΚΒΥ, την «ενσαρκωμένη οικολογική συνείδηση της πατρίδας μας», όπως την απεκάλεσε ο Πρόεδρος του Τμήματος Γεωπονίας του ΑΠΘ κ. Γεράσιμος Μαρτζόπουλος, τίμησε το Τμήμα Γεωπονίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, για το πολυετές έργο της και τις άοκνες προσπάθειές της για τη διατήρηση του περιβάλλοντος σε εθνικό, αλλά και διεθνές επίπεδο.

Η τελετή αναγόρευσης της κ. Γουλανδρή σε Επίτιμη Διδάκτορα του Τμήματος Γεωπονίας πραγματοποιήθηκε συμβολικά στις 5 Ιουνίου, Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος, στην Αίθουσα Τελετών του ΑΠΘ.

Τον καθιερωμένο έπαινο προς την τιμώμενη εκφώνησε ο καθηγητής κ. Νικόλαος Μισοπολινός. Η κ. Γουλανδρή δέχθηκε με συγκίνηση την ύψιστη ακαδημαϊκή τιμή και μίλησε για το οδοιπορικό των 35 ετών με τον σύζυγό της Άγγελο Γουλανδρή, στον χώρο του περιβάλλοντος. «Θεωρήσαμε ότι είχαμε την τύχη να γεννηθούμε σε μια χώρα που αποτελεί ένα από τα πιο ευνοημένα σημεία της Γης..... Θεωρήσαμε την Ελλάδα ως τον μικρόκοσμο του πλανήτη, μέσα στον οποίο θα δοκιμάζαμε την αντίσταση στην υποβάθμιση, θα αφυπνίζαμε την περιβαλλοντική συνείδηση με γνώση και ευθύνη», ανέφερε η κ. Γουλανδρή στην ομιλία της.

Σοφία Ξεντίδου

Λίμνη Μικρή Πρέσπα, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ / Έγχρωμον

Χρήση δορυφορικών εικόνων και υδρολογικών ομοιωμάτων για την παρακολούθηση της υδρολογίας των υγροτόπων

Το υδρολογικό ισοζύγιο ενός υγροτόπου, δηλαδή η ποσότητα του νερού που εισέρχεται και εξέρχεται από αυτόν σε κάποια χρονική περίοδο, αποτελεί μία από τις βασικότερες παραμέτρους λειτουργίας του υγροτοπικού οικοσυστήματος. Η γνώση του ισοζυγίου αυτού, μας επιτρέπει να εκτιμούμε αλλά και να προβλέπουμε τις υδροπεριόδους που κυριαρχούν στον υγρότοπο, δηλαδή το βάθος του νερού στα διάφορα σημεία του και τη διάρκεια κατάκλισης.

Τα υδρολογικά ομοιώματα που έχουν αναπτυχθεί έως σήμερα χρειάζονται λεπτομερή δεδομένα (μετεωρολογικά, υδρολογικά, εδαφολογικά, γεωλογικά) τόσο για την προσομοίωση του υδρολογικού ισοζυγίου ενός υγροτόπου με την απαιτούμενη ακρίβεια όσο και για τη ρύθμισή τους, δηλαδή την προσαρμογή στις ιδιαίτερες υδρολογικές συνθήκες του κάθε υγροτόπου. Η έλλειψη όμως τέτοιων δεδομένων, (χωρικά και χρονικά), για ένα μεγάλο αριθμό υγροτόπων σε όλη την Ευρώπη

καθιστά μη αποτελεσματική την εφαρμογή υδρολογικών ομοιωμάτων στους υγρότοπους και σχεδόν ανέφικτη τη ρύθμισή τους.

Η ανάγκη ρύθμισης και εφαρμογής των υδρολογικών ομοιωμάτων για υγροτόπους οδήγησαν πέντε ερευνητικά ιδρύματα από τέσσερις ευρωπαϊκές χώρες στην υλοποίηση ερευνητικού έργου με τίτλο «System for HYdrology using Land Observation for model Calibration-SHYLOC». Τα συνεργαζόμενα ιδρύματα είναι το Ινστιτούτο Συστημάτων, Πληροφορικής και Ασφάλειας-Ερευνητικό Κέντρο Ίσπρα (Institute for Systems, Informatics and Safety, Joint Research Center, Ispra) της Ιταλίας, το Ινστιτούτο Υδρολογίας (DHI Water and Environment, Horsholm) της Δανίας, η Μονάδα Έρευνας Υγροτόπων του Τμήματος Γεωγραφίας του Πανεπιστημίου του Λονδίνου (Wetland Research Unit, Department of Geography, University College London) της Βρετανίας, το Εργαστήριο Εφαρμοσμένης Εδαφολογίας του Τμήματος Γεωπονίας του Αρι-

στοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και το ΕΚΒΥ.

Το ερευνητικό έργο ξεκίνησε τον Νοέμβριο του 1997 και έχει διάρκεια 3 έτη. Κύριος σκοπός είναι η δημιουργία και εφαρμογή ενός λογισμικού, το οποίο θα επιτρέπει στον χρήστη να εκτιμήσει το πλάτος της επιφάνειας του νερού σε μία συγκεκριμένη χρονική στιγμή, σε ένα συγκεκριμένο σημείο του υδρογραφικού δικτύου (διώρυγες, τάφροι, ποταμοί, λίμνες κ.λπ.). Η εκτίμηση αυτή, προκύπτει από τον συνδυασμό δορυφορικών εικόνων με το ψηφιοποιημένο υδρογραφικό δίκτυο της περιοχής. Το πλάτος της επιφάνειας του νερού, όταν συνδυάζεται με τη γεωμετρία της διατομής στο συγκεκριμένο σημείο του υδρογραφικού δικτύου της υπό μελέτη περιοχής, παρέχει χρήσιμες πληροφορίες για το βάθος του νερού, την υδροπερίοδο και την ποσότητα του νερού που είναι αποθηκευμένη στην περιοχή, σε μία δεδομένη χρονική στιγμή.

Το λογισμικό που αναπτύχθηκε, εφαρμόστηκε στις υδρολογικές λεκάνες τεσσάρων υγροτόπων: στα έλη του North Kent της Βρετανίας, στο Revensey Levels της Βρετανίας, στην τέως Λίμνη Κάρλα και στην τέως Λίμνη Μαουρούδα στην Ελλάδα.

Οι δυνατότητες χρήσης του λογισμικού από κρατικές υπηρεσίες, από μη κρατικούς οργανισμούς και από ιδιώτες σε επίπεδο υδρολογικής λεκάνης, περιφέρειας και υδατικού διαμερισματος, το καθιστούν ένα ιδιαίτερα χρήσιμο

εργαλείο, του οποίου οι εφαρμογές του περιλαμβάνουν:

- Την παρακολούθηση της υδρολογικής κατάστασης (ποσότητα νερού και στάθμη) περιοχών με εκτεταμένο υδρογραφικό δίκτυο ή περιοχών απόμακρων ή δύσκολων στην πρόσβαση καθώς και σε περιπτώσεις, όπου υπάρχει έλλειψη υδρολογικών και μετεωρολογικών δεδομένων. Στην τελευταία περίπτωση, η εφαρμογή του λογισμικού στο εικονογραφικό αρχείο δορυφορικών εικόνων μπορεί να δώσει ιστορικά δεδομένα, τα οποία χρησιμεύουν για την ακριβή ρύθμιση υδρολογικών ομοιωμάτων και κατά συνέπεια για τη σωστή πρόβλεψη του υδρολογικού ισοζυγίου.

- Την αξιολόγηση των συνεπειών που έχουν οι ανθρωπογενείς δραστηριότητες (για παράδειγμα η άντληση νερού για άρδευση, η κατασκευή φραγμάτων) στους υδατικούς πόρους μιας περιοχής. Το λογισμικό έχει τη δυνατότητα να παρέχει πληροφορίες που σχετίζονται με την ποσότητα, τον όγκο και το βάθος του νερού στις υπό μελέτη περιοχές, πριν και μετά τις ανθρωπογενείς επεμβάσεις, με την προϋπόθεση ότι υπάρχουν οι αντίστοιχες δορυφορικές εικόνες. Το λογισμικό, σε συνδυασμό με υδρολογικά ομοιώματα (προγράμματα Η/Υ τα οποία προσομοιάζουν την κίνηση του νερού στην επιφάνεια του εδάφους και στο υπέδαφος) παρέχουν τα μέσα για τον εντοπισμό της διακύμανσης της στάθμης όχι μόνο των επιφανειακών, αλλά και των υπόγειων νερών.

- Τη δυνατότητα χρησιμοποίησής του ως εργαλείο, σε συνδυασμό με τα υδρολογικά ομοιώματα, που βοηθάει στη λήψη διαχειριστικών αποφάσεων. Έτσι μπορούν να ληφθούν αποφάσεις σχετικά με τη διαχείριση των υδατικών πόρων σε επίπεδο υδρολογικής λεκάνης π.χ. συνιστώμενη άντληση νερού για άρδευση, ελάχιστος όγκος νερού για διατήρηση ενδαιτημάτων.

Οι δυνατότητες του SHYLOC και οι πρακτικές εφαρμογές του στην παρακολούθηση της υδρολογίας των υγροτόπων, το καθιστούν ένα από τα πλέον σύγχρονα και πολύτιμα εργαλεία στη διαχείριση των υδατικών πόρων σε επίπεδο λεκάνης απορροής αλλά και υδατικού διαμερισματος. Το ερευνητικό έργο, το οποίο βρίσκεται στο τελικό στάδιο δοκιμής του λογισμικού, θα ολοκληρωθεί στα τέλη του 2000.

Τα αποτελέσματα του έργου θα παρουσιασθούν σε ημερίδα στις 6 Οκτωβρίου του 2000, στον Βόλο. Στην ημερίδα θα συμμετάσχουν εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Υπουργείων, Περιφερειών, Νομαρχιακής και Τοπικής Αυτοδιοίκησης και ειδικοί επιστήμονες. Οι συμμετέχοντες θα ενημερωθούν για τις δυνατότητες και τις περαιτέρω εφαρμογές του SHYLOC, τόσο ως μέσο παρακολούθησης της υδρολογίας όσο και ως εργαλείο που βοηθά στη λήψη διαχειριστικών αποφάσεων που αφορούν τους υδατικούς πόρους.

Σωτηρία Κατσαβούνη & Γεώργιος Μπίλας

Ταμειυτήρας στη τέως Λίμνη Κάρλα, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ / Γ. Μπίλας

Οι προσπάθειες για την απογραφή των ελληνικών υγροτόπων

Από τους εκτενείς καταλόγους στην περιγραφική και χωρική ηλεκτρονική βάση δεδομένων

Αμβρακικός Κόλπος, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ / Γ. Ρουσόπουλος

Η απογραφή των υγροτόπων θεωρείται ένα από τα πρώτα βήματα προς τη διατήρηση και αειφορική διαχείρισή τους. Συμβάλλει σε πολλούς τομείς όπως στην παρακολούθησή τους, στην αξιολόγηση των λειτουργιών τους, στον εντοπισμό των αναγκαίων μέτρων προστασίας, στην ευρεία διάδοση πληροφοριών για τα γνωρίσματά τους, στην αξιοποίηση των φυσικών πόρων τους, στον χωροταξικό σχεδιασμό δραστηριοτήτων, στη χάραξη πολιτικής γενικότερα.

Ως πρώτη απογραφική προσπάθεια υγροτόπων στην Ελλάδα, θεωρείται ο κατάλογος του Δωρικού (1981), ο οποίος περιέχει στοιχεία για 115 υγροτόπους. Δέκα έτη αργότερα και ενώ εκπονούνται αρκετές αξιολογικές μελέτες που δίνουν απογραφικές πληροφορίες για πολλούς ελληνικούς υγροτόπους, δημοσιεύεται από τους Τσιούρη και Γεράκη (1991) εκτενέστερος κατάλογος με 264 υγροτόπους, ο οποίος περιέχει μόνο ονομασίες και γεωγραφικές συντεταγμένες.

Τον Νοέμβριο του 1991, το ΕΚΒΥ ξεκινά, με τη στήριξη του ΥΠΕΧΩΔΕ, ένα πιο φιλόδοξο έργο απογραφής. Το έργο ολοκληρώνεται το 1994 με την ελληνική έκδοση «Απογραφή Ελληνικών Υγροτόπων ως Φυσικών Πόρων: Πρώτη προσέγγιση» (Ζαλίδης και Μαντζαβέλας 1994). Ο κατάλογος των υγροτόπων αριθμεί 378 καταχωρήσεις. Δίνονται για κάθε υγρότοπο στοιχεία όπως το εμβαδόν, βιοτικά και αβιοτικά γνωρίσματα, αξίες και χρήσεις, κίνδυνοι υποβάθμισης, καθεστώς προστασίας και θετικές ενέργειες.

Στην έκδοση του ΕΚΒΥ είχε επισημανθεί ότι μακροπρόθεσμος σκοπός της απογραφής των ελληνικών υγροτόπων θα πρέπει να είναι η δημιουργία μιας εθνικής βάσης δεδομένων που θα περιλαμβάνει πληροφορίες τόσο για όλους του υγροτόπους όσο και για τις λεκάνες απορροής τους και ότι θα πρέπει να γίνεται επικαιροποίηση κατά τακτά χρονικά διαστήματα.

Έτσι, το 1996 στα πλαίσια της Πρωτοβουλίας MedWet, η συνεργασία του ΕΚΒΥ με ξένους επιστήμονες ειδικούς σε θέματα υγροτόπων, για την ανάπτυξη μεθόδου απογραφής Μεσογειακών υγροτόπων, έρχεται ως φυσικό επακόλουθο της ειδικής πλέον ενασχόλησής του με το αντικείμενο της απογραφής. Στη

συνεργασία αυτή το ΕΚΒΥ συνεισφέρει όχι μόνο πείρα, αλλά και τεχνογνωσία, κυρίως για την ταξινόμηση και χαρτογράφηση υγροτόπων.

Η μέθοδος αναπτύσσεται υπό την αιγίδα του MedWet, με σκοπό να υιοθετηθεί μακροπρόθεσμα από όλες τις Μεσογειακές χώρες ώστε να εξασφαλισθεί συμβατότητα και ομοιομορφία. Για τον λόγο αυτό κύριο μέλημα κατά τον σχεδιασμό είναι η εύκολη προσαρμογή στις εκάστοτε ανάγκες μιας εθνικής απογραφής υγροτόπων οποιασδήποτε χώρας, επιτρέποντας τη χρησιμοποίηση ποικίλων πηγών πληροφοριών ανάλογα με το επίπεδο λεπτομέρειας που ζητείται να επιτευχθεί και με τους διαθέσιμους πόρους (χρήματα, χρόνος, ειδικευμένο προσωπικό, υποδομή).

Η μέθοδος αυτή, μεταξύ άλλων, χρησιμοποιεί δελτία καταγραφής δεδομένων και την αποθήκευσή τους σε ηλεκτρονική βάση η οποία δομείται σε πλήρη αντιστοιχία με τα δελτία καταγραφής. Ο σχεδιασμός των δελτίων αποσκοπεί σε λεπτομερή απογραφή υγροτόπων καθώς και στη χαρτογράφησή τους και αποτελεί καρπό εκτενούς ανάλυσης όλων των εθνικών απογραφών που έχουν εκπονηθεί σε Μεσογειακές χώρες αλλά και στον υπόλοιπο κόσμο.

Τρία έτη αργότερα (1999) το ΕΚΒΥ, σε συνεργασία με τα Τμήματα Γεωπονίας, Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος και Πληροφορικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και με χρηματοδότηση της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ) ξεκινά ένα νέο εγχείρημα: την επικαιροποίηση των πληροφοριών για τους ελληνικούς υγροτόπους και την καταχώρηση αυτών στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων MedWet. Τα δεδομένα που καταχωρήθηκαν στη βάση προέρχονται από σχετικά έργα που εκπονήθηκαν τα τελευταία έτη και αφορούν πλέον όχι μόνον τους ίδιους τους υγροτόπους, αλλά και τις λεκάνες απορροής τους.

Ως κύριο τελικό προϊόν της τελευταίας αυτής απογραφικής εργασίας θεωρείται η καταχώρηση των πληροφοριών για τους ελληνικούς υγροτόπους σε ηλεκτρονική βάση δεδομένων σχεδιασμένη ειδικά για την απογραφή υγροτόπων της Μεσογείου. Αναβαθμίσθηκε η λειτουργία της MedWet βάσης δεδομένων κυρίως όσον αφορά: α) τη χρήση της για παρακολούθηση γνωρισμάτων των υγροτόπων και β) την επέκταση της δομής της για την καταχώριση και παρουσίαση χωρικών δεδομένων. Η διαρκής διάδοση πληροφοριών για τους ελληνικούς υγροτόπους σε κεντρικές, περιφερειακές, νομαρχιακές ή και τοπικές υπηρεσίες είναι πλέον εφικτή και απαιτεί υποδομή χαμηλού κόστους. Το επόμενο βήμα θα είναι η χωρική καταγραφή δεδομένων για τους ελληνικούς υγροτόπους, δηλαδή η χαρτογράφησή τους.

Με βάση τα ανωτέρω γίνεται σαφές ότι στην Ελλάδα υπάρχει προβάδισμα έναντι των άλλων Μεσογειακών χωρών σε θέματα απογραφής υγροτόπων και ότι ανοίγονται νέες προοπτικές για την περαιτέρω αξιοποίηση των δεδομένων της απογραφής των ελληνικών υγροτόπων π.χ. σε θέματα παρακολούθησης και οριοθέτησης.

Ελένη Φυτίκα

Αμφιλοχία, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ / Έγχρωμον

Τουρισμός και αιιφορική διαχείριση

Σε πολλά σχέδια αιιφορικής διαχείρισης μιας περιοχής αναφέρεται η δυνατότητα που δημιουργείται μέσω της διατήρησης της φύσης για την τουριστική ανάπτυξη. Σε ελάχιστες όμως περιπτώσεις έχουν καταρτισθεί ειδικές μελέτες που να τεκμηριώνουν ότι η διατήρηση της φύσης σε μια περιοχή είναι συμβατή με την τουριστική της αξιοποίηση.

Εναλλακτικός τουρισμός στη Σαμοθράκη, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ / Κ. Παρμενόπουλος

Είναι γεγονός ότι ο τουρισμός αποτελεί σπουδαία οικονομική δραστηριότητα. Επηρεάζει, όμως, όχι μόνο την κατάσταση του περιβάλλοντος, αλλά και την όλη φυσιογνωμία μιας περιοχής. Σε πολλές χώρες η ανάπτυξη του τουρισμού, κυρίως κατά τις τελευταίες δεκαετίες, έχει συχνά οδηγήσει στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος, σε βαθμό που σε ορισμένες περιπτώσεις δεν μπορεί να αντισταθμίσει τα βραχυπρόθεσμα οικονομικά οφέλη, όσο υψηλά και αν ήταν αυτά.

Σήμερα στην Ελλάδα έχουν αρχίσει πολλές πρωτοβουλίες ανάπτυξης τουριστικών δραστηριοτήτων σε προστατευόμενες περιοχές και εν γένει σε περιοχές με αξιόλογα στοιχεία βιοποικιλότητας. Ο σύγχρονος τρόπος ζωής, ειδικά στα αστικά κέντρα, και η ανάγκη που αυτός δημιουργεί για καλύτερη αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου, η προβολή που υπάρχει για «όμορφες φυσικές περιοχές», έχει ως αποτέλεσμα οι φυσικές αυτές περιοχές να αντιμετωπίζουν την πιθανότητα προσέλκυσης χιλιάδων επισκεπτών, χωρίς παράλληλα να υπάρχει η κατάλληλη προετοιμασία για την υποδοχή και την εξυπηρέτηση αυτών των επισκεπτών. Σχεδόν σε καμία περιοχή δεν έχει γίνει κάποια ουσιαστική εκτίμηση της «φέρουσας τουριστικής της ικανότητας», δηλαδή των ανώτατων ορίων της τουριστικής ανάπτυξης που μπορεί να δεχθεί μια περιοχή και η τοπική κοινωνία, με βάση τα γνωρίσματα της περιοχής αυτής, χωρίς να σημειωθεί οποιαδήποτε υποβάθμιση της περιβαλλοντικής της σημασίας και αλλοίωση της φυσιογνωμίας της.

Έως σήμερα ελάχιστα έχουν γίνει για τη σύνταξη προδιαγραφών άσκησης τουριστικών δραστηριοτήτων σε προστατευόμενες περιοχές και σε φυσικές περιοχές γενικότερα. Αποτελεί επιτακτική ανάγκη να συνταχθούν τέτοιες προδιαγραφές που θα αφορούν τους όρους άσκησης των τουριστικών δραστηριοτήτων, τις μορφές τουρισμού, τη χρηματοδότηση των ειδικών δράσεων, την οργάνωση και τη συνεργασία των εμπλεκόμενων δημοσίων

υπηρεσιών και ιδιωτικών επιχειρήσεων κ.λπ.

Πολλοί συνηθίζουν να διακρίνουν τον τουρισμό σε δύο κατηγορίες, τον μαζικό και τον εναλλακτικό. Ως ειδική μορφή εναλλακτικού τουρισμού αναφέρεται ο οικολογικός τουρισμός ή οικότουρισμός, ο οποίος υποδηλώνει επισκέψεις ατόμων τα οποία ενδιαφέρονται πρωτίστως για τα ιδιαίτερα οικολογικά γνωρίσματα της περιοχής.

Άλλοι έχουν τη γνώμη ότι πρέπει να αποφεύγεται η διάκριση σε μαζικό και εναλλακτικό τουρισμό, καθώς οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού δεν εξασφαλίζουν κατ' ανάγκη την προστασία της φύσης. Σε όλες τις περιπτώσεις οι μορφές τουρισμού πρέπει να αναφέρονται υπό το πλαίσιο της αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης, όπως πολύ εύσχημα αναφέρεται και στο αντίστοιχο κείμενο «*Η Ευρωπαϊκή χάρτα για τον αειφόρο τουρισμό σε προστατευόμενες περιοχές*» που εκφράζει τις απόψεις που υιοθετήθηκαν κατά τη Συνάντηση του Ρίο και από το 5ο Πρόγραμμα Δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έτσι λοιπόν μπορεί να υπάρχει ακόμη και μαζικός αειφόρος τουρισμός ή και το αντίθετο, δηλαδή, εναλλακτικές μορφές τουρισμού που να μη συμβάλλουν στην αειφορία.

Σε συνάντηση που διοργάνωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Λισσαβόνα, Δεκέμβριος 1999) σχετικά με την ανάπτυξη του τουρισμού σε περιοχές υποψήφιας προς ένταξη στο Δίκτυο ΦΥΣΗ 2000, επισημάνθηκε ότι η τουριστική ανάπτυξη πρέπει να είναι συμβατή με την προστασία της περιοχής. Παράλληλα ο τουρισμός δεν πρέπει να επηρεάζει αρνητικά καμιά από τις ήδη ασκούμενες άλλες δραστηριότητες (π.χ. γεωργία, αλιεία) ή αξίες (π.χ. τη βιολογική).

Οι προτεραιότητες που διατυπώθηκαν σε εκείνη τη συνάντηση για τον αειφόρο τουρισμό σε προστατευόμενες περιοχές επιμερίζονται συνοπτικά στα εξής:

- Χάραξη στρατηγικής, πολιτικής και σχεδιασμού για τον αειφόρο τουρισμό. Αυτό θα επιτευχθεί με την εκτίμηση

των δυνατοτήτων που προσφέρουν οι περιοχές και την αναγνώριση της ευπάθειας των οικοσυστημάτων.

- Ανάλυση της προσφοράς και της ζήτησης τουριστικών υπηρεσιών. Αυτή πρέπει να περιλαμβάνει τη σαφή γνώση της αγοράς τέτοιων υπηρεσιών και τη δυνατότητα να δημιουργηθούν ολοκληρωμένα και εφικτά σχέδια προσφοράς τουριστικών υπηρεσιών. Επίσης τη βελτίωση των προσφερόμενων υπηρεσιών, τη στήριξη παραδοσιακών και τοπικών προϊόντων και την υποστήριξη εν γένει της τοπικής κοινωνίας.

- Σχεδιασμός δράσεων επικοινωνίας, ενημέρωσης και ανάδειξης. Οι δράσεις αυτές καλύπτουν τη δημιουργία ορθής εικόνας για την περιοχή και της ερμηνείας των δυνατοτήτων της.

- Εκτίμηση και αντιμετώπιση των επιπτώσεων της τουριστικής ανάπτυξης στην περιοχή. Αυτό περιλαμβάνει τον προσδιορισμό κατάλληλων ενδεικτών παρακολούθησης, τη διαχείριση επισκεπτών και της ροής κίνησής τους, τη μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης, την αντιμετώπιση της ρύπανσης και άλλων περιβαλλοντικών προβλημάτων και τέλος την εκπόνηση ολοκληρωμένου σχεδίου διαχείρισης, μέσω της συνεργασίας, της θέσπισης σταθεροτύπων ποιότητας και της συγκριτικής αξιολόγησης με άλλες περιοχές.

Τα πρακτικά της συνάντησης αναμένεται να κυκλοφορήσουν εντός του 2000 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Κυριάκος Σκορδάς

Φωτ. Αρχείο EKBV / Κ. Παρμενόπουλος

Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ / Έγχρωμον

Στις 14 Απριλίου 2000, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καθόρισε με ανακοίνωσή της προς τα κράτη μέλη, τις γενικές κατευθύνσεις της πρωτοβουλίας για την αγροτική ανάπτυξη. Σύμφωνα με την ανακοίνωση αυτή, οι αγροτικές περιοχές της Κοινότητας αντιμετωπίζουν προβλήματα που είναι δυνατό να επηρεάσουν σοβαρά τη βιωσιμότητά τους π.χ. η γήρανση του πληθυσμού, η αστυφιλία, η απώλεια θέσεων εργασίας. Εντούτοις, ορισμένες περιοχές έχουν αντιμετωπίσει επιτυχώς τα προβλήματα αυτά και πέτυχαν να βρουν νέες λύσεις. Οι προηγούμενες πρωτοβουλίες για την αγροτική ανάπτυξη Leader I και II είχαν συντελέσει στην εύρεση λύσεων και την επιτυχή αντιμετώπιση των προβλημάτων.

Κοινοτική πρωτοβουλία για την αγροτική ανάπτυξη (Leader+)

Η πρωτοβουλία Leader I είχε αποτελέσει την αρχή μιας νέας προσέγγισης στην πολιτική αγροτικής ανάπτυξης, η οποία είχε βάση την ολοκληρωμένη και ενεργό συμμετοχή. Με την πρωτοβουλία Leader II γενικεύθηκε η προσέγγιση της πρωτοβουλίας Leader I, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση σε καινοτομίες. Θετικές πλευρές της πρωτοβουλίας Leader είναι:

- η κινητοποίηση των τοπικών κοινοτήτων και κοινωνικών ομάδων προκειμένου να πάρουν στα χέρια τους το μέλλον της περιοχής τους,
- η αποκεντρωμένη, ολοκληρωμένη και εκ των κάτω προς τα άνω προσέγγιση,
- το «άνοιγμα» των αγροτικών περιοχών προς άλλες περιοχές με την ανταλλαγή και τη μεταφορά πείρας μέσω της

δημιουργίας δικτύων,

- η ικανότητα να προωθούνται ενέργειες μετρίου μεγέθους και να στηρίζονται μικρής κλίμακας σχέδια.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρεί ότι η πρωτοβουλία Leader (I και II) πρέπει να συνεχισθεί δεδομένου μάλιστα ότι οι αγροτικές περιοχές θα πρέπει να προβούν κατά τα επόμενα έτη σε προσαρμογές της κοινωνικοοικονομικής τους δομής προκειμένου να ανταποκριθούν στις νέες προκλήσεις που απορρέουν από τους ακόλουθους παράγοντες:

- μεταβολές στον γεωργικό τομέα μετά τη μεταρρύθμιση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) και τις συνεχώς αυξανόμενες απαιτήσεις των καταναλωτών για ανώτερη ποιότητα προϊόντων,
- ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής

διάστασης στις τομεακές πολιτικές,

- συνεχώς επεκτεινόμενη παγκοσμιοποίηση της οικονομίας,
- επιτάχυνση της διάδοσης και χρήσης νέων τεχνολογιών.

Η πρωτοβουλία Leader+ αποβλέπει στην προώθηση της εφαρμογής ολοκληρωμένων, πρωτότυπων στρατηγικών αειφόρου ανάπτυξης και υψηλής ποιότητας, μέσω της πειραματικής εφαρμογής νέων μορφών:

- αξιοποίησης της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς,
- ενίσχυσης του οικονομικού πλαισίου προκειμένου να συμβάλλει στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης,
- βελτίωσης της οργανωτικής δομής της περιοχής τους.

Αντίθετα με τις πρωτοβουλίες Leader I και II, όλες οι αγροτικές περιοχές θα είναι επιλέξιμες για την πρωτοβουλία Leader+. Ωστόσο, προκειμένου να συγκεντρωθούν οι κοινοτικοί πόροι στις πλέον ενδιαφέρουσες προτάσεις λίγες περιοχές θα τύχουν χρηματοδοτικής στήριξης από την Κοινότητα, κατόπιν ανοικτής και αυστηρής διαδικασίας επιλογής. Τα κριτήρια επιλογής θα προτείνονται από τις αρμόδιες εθνικές αρχές.

Τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόσουν την πρωτοβουλία Leader+ σε ορισμένες αγροτικές περιοχές. Δικαιούχοι της χρηματοδοτικής συνδρομής της πρωτοβουλίας Leader+ θα είναι οι Ομάδες Τοπικής Δράσης. Κάθε τέτοια ομάδα πρέπει να αποτελεί αντιπροσωπευτικό σύνολο κοινωνικοοικονομικών εταίρων της περιοχής.

Η πρωτοβουλία Leader+ διαρθρώνεται γύρω από τρία σκέλη:

Σκέλος 1: στήριξη των ολοκληρωμένων και πιλοτικών στρατηγικών ανάπτυξης των αγροτικών περιοχών.

Σκέλος 2: στήριξη της συνεργασίας μεταξύ περιοχών και της διακρατικής συνεργασίας.

Σκέλος 3: δικτύωση του συνόλου των αγροτικών περιοχών της Κοινότητας, ανεξαρτήτως του αν τυγχάνουν ή όχι στήριξης στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας Leader+ καθώς και όλων των φορέων της αγροτικής ανάπτυξης.

Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ / Έγχρωμον

Σκέλος 1: Ολοκληρωμένες και πιλοτικές στρατηγικές αγροτικής ανάπτυξης

Θα στηριχθούν οι περιοχές που επιδεικνύουν ικανότητα σχεδιασμού και εφαρμογής μιας ολοκληρωμένης, αειφορικής και πιλοτικής αναπτυξιακής στρατηγικής, η οποία επιβεβαιώνεται με την παρουσίαση αναπτυξιακού σχεδίου, βασίζεται σε μία αντιπροσωπευτική εταιρική σχέση και σχετίζεται με κάποιο χαρακτηριστικό γνώρισμα της περιοχής.

Σκέλος 2: Στήριξη της συνεργασίας μεταξύ αγροτικών περιοχών

Το σκέλος αυτό αποβλέπει στην

ενθάρρυνση και τη στήριξη της συνεργασίας μεταξύ περιοχών του ίδιου κράτους μέλους αλλά και πολλών κρατών μελών (διακρατική συνεργασία). Η συνεργασία αυτή πρέπει να εξασφαλίζει πραγματική προστιθέμενη αξία για την περιοχή. Δεν μπορεί να συνίσταται σε απλή ανταλλαγή πείρας αλλά στην υλοποίηση μιας κοινής ενέργειας. Το σκέλος αυτό της πρωτοβουλίας Leader+ θα εφαρμόζεται στις αγροτικές περιοχές που επιλέγονται στο σκέλος 1 της πρωτοβουλίας.

Σκέλος 3: Δικτύωση

Η ανταλλαγή των επιτευγμάτων, των εμπειριών και της τεχνογνωσίας μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων μερών στην Κοινότητα αποτέλεσε προτεραιότητα της πρωτοβουλίας Leader II, η οποία συνεχίζεται στην πρωτοβουλία Leader+. Η δικτύωση του συνόλου των αγροτικών περιοχών, ανεξάρτητα από το εάν τις αφορά η πρωτοβουλία ή όχι καθώς και όλων των οργανώσεων και διοικητικών υπηρεσιών που εμπλέκονται στις τοπικές αυτές ενέργειες, θα ενισχύεται όχι μόνο με σκοπό την ανταλλαγή και την μεταφορά εμπειριών αλλά και:

- την τόνωση και την ολοκλήρωση της συνεργασίας μεταξύ περιοχών και
- την πληροφόρηση και την αποκόμιση διδαγμάτων όσον αφορά την αγροτική ανάπτυξη.

Η πρωτοβουλία Leader+ αποτελεί αντικείμενο από κοινού χρηματοδότησης του κράτους μέλους και της Κοινότητας. Η συνολική συνεισφορά του ΕΓΤΠΕ-Τμήμα Προσανατολισμού στο Leader+ για το χρονικό διάστημα 2000-2006 ανέρχεται σε 2.020 εκατομμύρια ευρώ. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να υποβάλουν προτάσεις προγραμμάτων της πρωτοβουλίας Leader+ το αργότερο εντός έξι μηνών από τη δημοσίευση της σχετικής ανακοίνωσης στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Μαρία Παπαγεωργίου
Πηγή: Ανακοίνωση της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη (2000/C 139/05)

Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ / Νίκη Δριβαλάρη

MedWet

Η τρίτη συνάντηση εργασίας της Μεσογειακής Επιτροπής Υγροτόπων (MedWet/Com3), πραγματοποιήθηκε από 1 έως 5 Απριλίου 2000 έξω από τις νότιο-ανατολικές ακτές της Τυνησίας, στο νησί Τζέρμπα, το οποίο μερικοί θεωρούν ότι αντιστοιχεί στο Νησί των Λωτοφάγων της Οδύσσειας. Στη συνάντηση συμμετείχαν 100 περίπου αντιπρόσωποι από 23 Μεσογειακές χώρες.

Κατά την παραμονή τους στην Τυνησία, οι σύνεδροι είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν τη φυσική και πολιτιστική κληρονομιά της Τυνησίας. Οι σύνεδροι διέσχισαν τη βορειοδυτική ακτή της Τζέρμπα και αφού διάβηκαν ακτοποικώς τον Ισθμό Ελ Ντιόρφ, συνέχισαν οδικώς κατά μήκος της ανατολικής τυνησιακής ακτής, διασχίζοντας την όαση Γκαμπές, έως το Εθνικό Πάρκο Μπου-Χέντμα, όπου μετά από ένα παραδοσιακό γεύμα κάτω από τις τέντες των νομάδων, ακολούθησε σύντομη επίσκεψη στην αφρικανική σαβάννα.

Τρίτη Συνάντηση της Μεσογειακής Επιτροπής Υγροτόπων (MedWet/Com3)

Ειδική συνεδρία για την πολιτιστική αξία των υγροτόπων

Κατά τη διάρκεια των εργασιών της συνάντησης συζητήθηκε η ίδρυση νέου υγροτοπικού κέντρου της Ομάδας MedWet στη Βόρειο Αφρική καθώς και οι κανόνες λειτουργίας του Κέντρου αυτού. Ο Γενικός Γραμματέας της Σύμβασης Ραμσάρ, κ. Delmar Blasco και πρόεδρος στις ολομέλειες συνεδρίες της MedWet/Com, συνέστησε στις βόρειο-αφρικανικές χώρες να υποβάλουν τις προτάσεις τους για τον καθορισμό της έδρας του προς ίδρυση νέου κέντρου.

Άλλα θέματα που συζητήθηκαν στις συνεδρίες ήταν ο συντονισμός του έργου MedWet (η έδρα του συντονιστή, η χρηματοδότηση των δράσεων κ.λπ.), οι προτεραιότητες δράσης αναφορικά με την επανεκτίμηση της έκθεσης για τη λειτουργία της Ομάδας MedWet από τον πρώην Αναπληρωτή Γενικό Γραμματέα της Σύμβασης Ραμσάρ, κ. Bill Phillips, οι προτεραιότητες και κατευθυντήριοι άξονες δράσης της Ομάδας MedWet για το χρονικό διάστημα Μάιος 2000-Δεκέμβριος 2001, η ανάπτυξη νέων δικτύων για θέματα MedWet, ειδι-

κότερα σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, καθώς και η ενεργότερη συμμετοχή δωρητών οργανώσεων για την διατήρηση και αειφορική χρήση των Μεσογειακών Υγροτόπων.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέφρασε το ενδιαφέρον της εκπροσωπούμενη με το στέλεχος της 11ης Γενικής Διεύθυνσης κ. Αθηνάς Μουρμούρη, της οποίας οι παρεμβάσεις αποδείχθηκαν ιδιαίτερα παραγωγικές.

Οι συζητήσεις της Μεσογειακής Επιτροπής Υγροτόπων έχουν πάντα ενδιαφέρον από άποψη πολιτικής προσαρμογής υγροτόπων και δίνουν ευκαιρίες για να διδαχθεί κανείς από την πείρα άλλων χωρών. Παράλληλα διεξάγονται τεχνικές συνεδριάσεις για ειδικά θέματα. Τη φορά αυτή το θέμα που αναπτύχθηκε από διαφόρους ομιλητές ήταν η πολιτιστική αξία των υγροτόπων και πώς η ανάδειξη της αξίας αυτής μπορεί να συμβάλει στη διατήρηση των άλλων αξιών.

Στην πολιτιστική αξία των υγροτόπων ελάχιστη προσοχή έχει δοθεί έως τώρα από τους ειδικούς. Στην Ελλάδα

Εθνικό Πάρκο Μπου-Χέντμα, Τυνησία,
Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ / Νίκη Δριβαλιάρη

η πρώτη μελέτη του θέματος, από όσα γνωρίζουμε, εκπονήθηκε από τον κ. Θύμιο Παπαγιάννη το 1989. Μια άλλη ειδική μελέτη που εκπονήθηκε το 1993 από τους Ιωακείμ Παπάγγελο και Μαρία Λιλιμπάκη και αφορούσε τους υγροτόπους της Χαλκιδικής, ενώ εκτενείς αναφορές υπάρχουν και σε εργασίες άλλων επιστημόνων π.χ. του Φώτη Περγαντή και του Γεώργιου Κατσαδωράκη. Ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα περίπτωση αποτελεί η συμβολή του Μάκη Εξαρχόπουλου για τον λαϊκό πολιτισμό που αναπτύχθηκε στην παρακάρλια περιοχή.

Οι σύνεδροι δεσμεύθηκαν να εκπονήσουν σχέδιο «οδηγίας» για την πολιτιστική αξία των υγροτόπων, το οποίο θα υποβληθεί για συζήτηση στην επόμενη συνάντηση των συμβαλλόμενων μερών της Σύμβασης Ραμσάρ (COP8) που θα γίνει στην Ισπανία το 2002.

Η επόμενη συνάντηση της Μεσογειακής Επιτροπής Υγροτόπων (MedWet/Com4) θα γίνει στην Πορτογαλία τον Σεπτέμβριο του 2001.

Νίκη Δριβαλιάρη

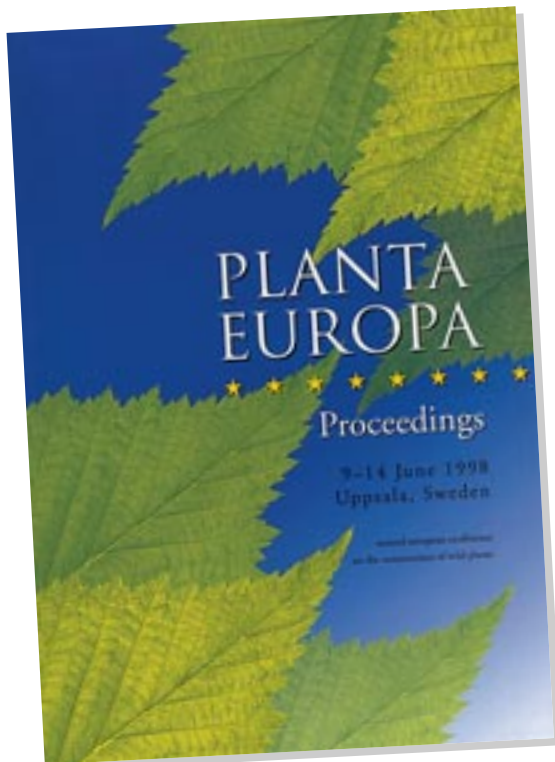
Για τη διάσωση των θαλασσίων χελωνών της Μεσογείου

Εδώ και περισσότερα από 15 έτη ο Σύλλογος για την Προστασία της Θαλάσσιας Χελώνας «Αρχέλων» διεξάγει έργα μελέτης και προστασίας στις σημαντικότερες περιοχές ωτοκίας της *Caretta caretta* στην Ελλάδα. Οι κύριες δραστηριότητές του περιλαμβάνουν προστασία των χελωνών και των φωλιών τους, διαχείριση των βιοτόπων τους, περίθαλψη και επανένταξη τραυματισμένων χελωνών, ενημέρωση του κοινού και περιβαλλοντική αγωγή.

Καθώς η επιτυχία των προσπαθειών του Συλλόγου «Αρχέλων» εξαρτάται άμεσα από εθελοντές, ο Σύλλογος κάνει έκκληση για συμμετοχή. Η ομαλή διεξαγωγή των έργων απαιτεί περισσότερα από 500 άτομα ετησίως. Οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να είναι πάνω από 18 ετών, να διαθέτουν τουλάχιστον τρεις εβδομάδες, να μπορούν να προσαρμοσθούν σε απαιτητική εργασία και σε συχνά δύσκολες συνθήκες και να μιλούν αγγλικά. Για πτυχιούχους και φοιτητές, υπάρχει η δυνατότητα ερευνητικής εργασίας.

Κατά τη διάρκεια της περιόδου ωτοκίας των θαλασσίων χελωνών για το έτος 2000 (Μάιος έως Οκτώβριος) οι εθελοντές θα συμμετέχουν σε δράσεις προστασίας της χελώνας, ενημέρωσης του κοινού και συντήρησης του εξοπλισμού στη Ζάκυνθο, στην Πελοπόννησο και στην Κρήτη, ενώ καθόλη τη διάρκεια του έτους μπορούν να συμβάλουν σε εργασίες περίθαλψης τραυματισμένων χελωνών και ενημέρωσης του κοινού στο Κέντρο Διάσωσης Θαλάσσιων Χελωνών στην Αθήνα. Για περισσότερες πληροφορίες: κ. Θάνος Μπεαλιίδης, Συντονιστής Τομέα Εθελοντών, ΑΡΧΕΛΩΝ, Σολωμού 57, 104 32 Αθήνα, Τηλ. και φαξ: 01 5231342, E-mail: stps@archelon.gr.

Σοφία Ξεντίδου

PLANTA EUROPA

Πρόσφατα κυκλοφόρησαν τα πρακτικά της δεύτερης πανευρωπαϊκής συνδιάσκεψης για τη διατήρηση των αυτοφυών ειδών σε ειδική έκδοση με τίτλο: *PLANTA EUROPA: Proceedings of the Second European Conference on the Conservation of Wild Plants (9-14 June 1998, Uppsala, Sweden)*. Hugh Synge and John Akeroyd (eds). Swedish Threatened Species Unit, Uppsala, Sweden, and Plantlife, London, UK. 321pp. October 1999.

Η έκδοση αυτή αποτελείται από επτά θεματικές ενότητες, οι οποίες αντιστοιχούν στις επί μέρους συναντήσεις εργασίας των ειδικών επιστημόνων που πραγματοποιήθηκαν στη Συνδιάσκεψη της Ουψάλας. Οι ενότητες αυτές αφορούν την αναγνώριση των σημαντικών περιοχών για τα φυτά στη Ευρώπη, τη συμβολή της ταξινόμησης των ειδών στην προστασία και διατήρησή τους, τη διατήρηση των κατώτερων φυτικών ειδών, την εφαρμογή της ευρωπαϊκής πολιτικής στη διατήρηση των ειδών χλωρίδας, την αναγνώριση των ειδών που κινδυνεύουν και τις νέες κατηγορίες (από άποψη κινδύνου) της Διεθνούς Ένωσης για τη Διατήρηση της Φύσης (IUCN) καθώς επίσης και τη διατήρηση των ειδών σε σχέση με την αγροτική και τη δασική πολιτική.

Οι σύνεδροι αναγνώρισαν ως καίριο πρόβλημα της διατήρησης των φυτικών ειδών στην Ευρώπη την εφαρμογή στην πράξη των προτάσεων που διατυπώνονται στα διάφορα οικεία προγράμματα. Στην αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού φιλοδοξεί να συμβάλει η PLANTA EUROPA.

Εύα Παπαστεργιάδου

Δ Ι Ο Ρ Ο Ψ Η

Στο προηγούμενο τεύχος του περιοδικού από παραδρομή γράφτηκε το Προεδρείο του 11ου Συνεδρίου του Δικτύου των Περιβαλλοντικών Οργανώσεων ως διοίκηση του Δικτύου. Η σύνθεση της νέας Επταμελούς Γραμματείας είναι: Κώστας Βολιώτης, Κυριάκος Δοματζόγλου, Θεοδοσία Δραγουμάνη, Βάσω Καραζιέρη, Πάρις Παπαθεοδώρου, Διονύσης Παπανίκος, Γιάννης Παρασκευουλάκος.

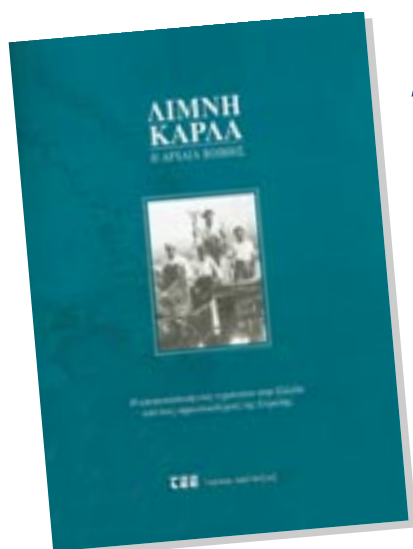
Ελληνο-Βουλγαρική Περιβαλλοντική Συνεργασία

Στις 20-22 Ιουνίου 2000 οργανώθηκε στην Αλεξανδρούπολη, από το Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου, η τρίτη και τελευταία συνάντηση εργασίας του Κοινοτικού Προγράμματος «Ελληνο-Βουλγαρική Περιβαλλοντική Συνεργασία». Το πρόγραμμα αφορά τη μεταφορά θεσμικής τεχνογνωσίας στο πεδίο της περιβαλλοντικής προστασίας. Αποσκοπεί στην εκπόνηση νομοθετικών προτάσεων και διοικητικών μεταρρυθμίσεων και στη σταδιακή εναρμόνιση του Βουλγαρικού δικαίου περιβάλλοντος με το ευρωπαϊκό, γεγονός που αποτελεί ένα από τα κριτήρια για τη μελλοντική ένταξη της Βουλγαρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα περιβαλλοντικά προβλήματα διασυνοριακού χαρακτήρα.

Στη συνάντηση συμμετείχαν ειδικοί επιστήμονες από τη Βουλγαρία και την Ελλάδα. Από ελληνικής πλευράς, το Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου εκπροσώπησαν οι κ. Ξ. Κοντιάδης (αναπληρωτής καθηγητής του Πανεπιστημίου Θράκης και διευθυντής του Κέντρου) και η κ. Μ. Μουσιμούτη. Το Υπουργείο Εξωτερικών εκπροσώπησε ο κ. Γ. Καρισιάδης, το Υπουργείο ΠΕΧΩΔΕ ο κ. Π. Πατρώνος, το Συμβούλιο της Επικρατείας ο κ. Κ. Μενουδάκος, την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης η κ. Κυριακή Κανακάρη, το Κέντρο Ευρωπαϊκού Δημοσίου Δικαίου ο κ. Ε. Λεβαντής, τη Χημική Υπηρεσία Αλεξανδρουπόλεως ο κ. Β. Κουτρούλας, το Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων-Υγροτόπων η κ. Ελένη Μιχαλάτου, το Ινστιτούτο Αλιευτικής Έρευνας ο κ. Ε. Κουτράκης και την Οικολογική Ομάδα Ροδόπης ο κ. Σ. Γρηγορόπουλος. Στην ομάδα εργασίας της Βουλγαρίας συμμετείχαν από το Βουλγαρικό Κοινοβούλιο οι κ. Yordan Aydarov και Petya Borissova Shorova, από το Νέο Πανεπιστήμιο της Βουλγαρίας ο κ. Simeon Bozanov, από το Ινστιτούτο Πολιτικών και Νομικών Μελετών του Πανεπιστημίου της Σόφιας ο κ. Emil Konstantinov, από το Ινστιτούτο Νομικών Μελετών της Βουλγαρικής Ακαδημίας Επιστημών ο κ. Gueorgui Pentchev και από τη Νομική Εταιρεία Interflex η κ. Vasselina Petrova.

Η συνάντηση εργασίας αφορούσε θέματα διασυνοριακού χαρακτήρα με ειδική αναφορά στους ποταμούς Έβρο, Νέστο, Στρυμόνα και στο εργοστάσιο παραγωγής πυρηνικής ενέργειας στο Κοζλοντούι. Παρουσιάστηκε το καθεστώς προστασίας, σύμφωνα με το διεθνές και κοινοτικό δίκαιο, των ποταμών Έβρου και Νέστου. Συζητήθηκαν οι μορφές συνεργασίας που μπορούν να αναπτυχθούν για την ολοκληρωμένη διαχείριση διασυνοριακών ποταμών και προτάθηκε η δημιουργία Ενιαίων Φορέων Διαχείρισης. Για την αντιμετώπιση των απειλών και την πρόληψη ατυχημάτων σε διασυνοριακά οικοσυστήματα, συζητήθηκε η δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Ποινικού Κώδικα για την προστασία του περιβάλλοντος. Παρουσιάστηκε το έργο LIFE "Συντονισμένες δράσεις για τη διαχείριση της παράκτιας ζώνης του Στρυμονικού Κόλπου" και διατυπώθηκαν προτάσεις για την ολοκληρωμένη διαχείριση της παράκτιας ζώνης στον ελληνικό χώρο γενικότερα και στην περιοχή μελέτης ειδικότερα. Αναφορά έγινε και σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος και υγείας του πολίτη σε σχέση με την παραγωγή πυρηνικής ενέργειας στην Ευρώπη. Έμφαση δόθηκε στο καθεστώς λειτουργίας και στις δεσμεύσεις της Βουλγαρίας έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με το εργοστάσιο παραγωγής πυρηνικής ενέργειας στο Κοζλοντούι. Συζητήθηκαν οι διακρατικές συνεργασίες μεταξύ Ελλάδας και Βουλγαρίας και προτάθηκαν περαιτέρω συνεργασίες για να βελτιωθεί η ασφάλεια αλλά και να υπάρξουν αποζημιώσεις σε περίπτωση πυρηνικού ατυχήματος. Τέλος, παρουσιάστηκε η συμμετοχή του Βουλγαρικού Κοινοβουλίου στην εδραίωση της Βουλγαρο-Ελληνικής συνεργασίας σε θέματα περιβάλλοντος. Οι προτάσεις εναλλακτικών ομοιομάτων νομοθετικής πολιτικής και διοικητικής μεταρρύθμισης που συζητήθηκαν θα περιληφθούν σε ειδική έκθεση που θα εκπονηθεί από τις ομάδες εργασίας.

Ελένη Μιχαλάτου

ΛΙΜΝΗ ΚΑΡΛΑ - Η ΑΡΧΑΙΑ ΒΟΙΒΗΙΣ

Πρόσφατα κυκλοφόρησε η έκδοση «Λίμνη Κάρλα-Η αρχαία Βοιβής». Η έκδοση αυτή περιλαμβάνει το περιεχόμενο του φακέλου που κατατέθηκε στα αρμόδια όργανα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις Βρυξέλλες τον Ιούνιο του 1999, με σκοπό να τεκμηριώσει τον περιβαλλοντικό χαρακτήρα των έργων της αποκατάστασης της Κάρλας. Εκδόθηκε στον Βόλο από το Τμήμα Μαγνησίας του Τεχνικού Επιμελητηρίου της Ελλάδας. Στην έκδοση παρουσιάζονται τα γεωλογικά στοιχεία της ευρύτερης περιοχής, το εμβαδόν και η στάθμη της λίμνης στον χρόνο, στοιχεία για τη χλωρίδα, την πανίδα, το κλίμα, μυθολογικά και ιστορικά στοιχεία, οι παραγωγικές δραστηριότητες, το ιστορικό της αποξήρανσης, η κατάσταση της λίμνης μετά την αποξήρανση, καθώς και το μέλλον της παραλίμνιας περιοχής.

Σοφία Ξεντίδου

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση για Βιώσιμες Πόλεις

Το εκπαιδευτικό πακέτο για τις «Βιώσιμες Πόλεις», κυκλοφόρησε κατά τη διάρκεια του 1999, από την Ελληνική Εταιρεία για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Είναι ο καρπός της προσπάθειας δύο εκπαιδευτικών με γνώσεις και πείρα σε θέματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, της Δρ. Αγγελικής Τρικαλίτη και της Δρ. Ρέας Παλαιοπούλου-Σταθοπούλου.

Οι «Βιώσιμες Πόλεις» είναι μια συμβολή στην προσπάθεια της Αγωγής για την άρση των αντιθέσεων που αντιμετωπίζει καθημερινά ο σύγχρονος άνθρωπος. Όπως αναφέρουν στην εισαγωγή τους οι δύο συγγραφείς «... ο σύγχρονος άνθρωπος θα προτιμήσει την ισοπέδωση στον βωμό της παγκοσμιοποίησης ή θα θωρακισθεί στο καβούκι του υπερασπιζόμενος τη μοναδικότητά του; Θα πρέπει να διαχωρίσει κανείς αυτό που ονομάζουμε παγκοσμιοποίηση-ισοπέδωση από την αγάπη για γνωριμία και επαφή με τους άλλους πολιτισμούς, καθώς και αυτό που ονομάζεται εθνικισμός με την αγάπη που αισθάνεται ο καθένας για τον τόπο του και τον πολιτισμό του.»

Το εκπαιδευτικό αυτό υλικό αναφέρεται σε έξι θεματικές ενότητες: Η πόλη και οι άνθρωποι (σχεδιασμός πόλεων-κτίρια-ενέργεια-κοινωνικά προβλήματα), Η φύση στην πόλη, Το νερό στην πόλη, Ατμόσφαιρα και ποιότητα αέρα στην πόλη, Μετακίνηση-Μεταφορές-Κυκλοφορία-Ηχορύπανση, Απορρίμματα. Για κάθε μία από τις θεματικές ενότητες υπάρχει πληροφοριακό υλικό με τις σημαντικότερες πτυχές της θεματικής ενότητας και βιβλιογραφία, δραστηριότητες που είναι οργανωμένες σε ένα, δύο ή και τρία ολοκληρωμένα προγράμματα (οι οποίες όμως μπορούν να χρησιμοποιηθούν και ανεξάρτητα η μία από την άλλη, ακόμη και μέσα στο μάθημα), υλικό υποστήριξης που αποτελείται συνολικά από 30 διαφάνειες σχετικές με τα θέματα που αναπτύσσονται, παιδαγωγικές και μεθοδολογικές προτάσεις για τη χρήση του υλικού.

Για περισσότερες πληροφορίες: Ελληνική Εταιρεία, Τριπόδων 28, 105 58 Αθήνα, Τηλ. 01 3225245, φαξ 01 3225240, E-mail: mio-ee-env@ath.forthnet.gr

Μαρία Κατσακίωρη

Α Μ Φ Ι Β Ι Ο Ν

Τεύχος 32

Διμηνιαία έκδοση του ΕΚΒΥ ISSN 1106 - 3866

Ταχυδρομική διεύθυνση:

Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας

Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων - Υγροτόπων

14ο χλμ Θεσσαλονίκης - Μηχανιώνας, 570 01 Θέρμη,

τηλ. (031) 473.320, 473.432, 475.604 - Φαξ: (031) 471.795

E-mail: mariak@ekby.gr

Υπεύθυνη Έκδοσης: Μαρία Κατσακίωρη

Συντακτική Επιτροπή: Μαρία Κατσακίωρη, Σπύρος Ντάφης

Φωτογραφία εξωφύλλου: Φωτ. αρχείο ΕΚΒΥ / Δ. Σαββαρίκας

Φωτοστοιχειοθεσία - Επιμέλεια έκδοσης: ANIMA GRAPHICS

Υιός Α. Υφαντή Ο.Ε., Φραγκίνη 9, 546 24 Θεσσαλονίκη

Κείμενα και φωτογραφίες που αποστέλλονται για δημοσίευση στο περιοδικό δεν επιστρέφονται. Επιτρέπεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή ή η μετάδοση με οποιοδήποτε οπτικοακουστικό μέσο του περιεχομένου του ΑΜΦΙΒΙΟΝ μόνο εφόσον γίνεται αναφορά στην πηγή.

